

Genees de
aarde en

ALLES WAT
ADEMT EN LEEFT

Laudato Si'
ALLIANTIE NEDERLAND

Inspiratie voor de Scheppingsperiode 2023

1 september 2023: Wereldgebedsdag voor de zorg voor de schepping

1 september tot 4 oktober 2023: Scheppingsperiode

Inhoud

Toelichting vooraf en overzicht van het aanbod	3
Thema-uitwerking 'Genees de aarde en alles wat ademt en leeft'	4
Aanbod voor campagneactiviteiten	8
Scheppingsperiode op de landelijke agenda	11
Op de agenda na de scheppingsperiode	13
Gebedsviering voor de zorg voor de schepping 1 september 2023, wereldgebedsdag	14
Zondagen van de Scheppingsperiode	20
Zondag 3 september, 22° zondag door het jaar	21
Zondag 10 september, 23° zondag door het jaar	24
Zondag 17 september, 24° zondag door het jaar	27
Zondag 24 september, 25° zondag door het jaar	30
Zondag 1 oktober, 26° zondag door het jaar	33
Suggesties voor een homilie over het thema	36
De offerandeprocessie:	38
Gebed bij Scheppingszondag	40
Gebed om ontferming: vijf suggesties	42
Aan de slag met het Zonnelied	48

Deze inspiratiegids is tot stand gekomen in een samenwerking tussen Netwerk Rechtvaardigheid en Vrede, Ecokerk en Laudato Si' Alliantie Nederland. Met dank aan ICL, de Interdiocesane commissie voor liturgie, voor de gebedsviering van 1 september.

Samenstelling door Jan De Roeck, Stijn Demaré, Charlotte Braeckevelt, Daan Savert en Karel Malfliet

Contactpersoon voor vragen, suggesties en doorgeven van activiteiten in Nederland:

Matty van Leijenhorst, info@laudato-si.nl

Toelichting vooraf en overzicht van het aanbod

Ontstaan van de scheppingsperiode

- De **scheppingsperiode** omspannt de periode van 1 september tot 4 oktober, de feestdag van Franciscus van Assisi. Het is ontstaan in de Orthodoxe Kerk en de Wereldraad van Kerken, en is nu een oecumenisch initiatief van alle christelijke kerken.
- In de Orthodoxe Kerk is **1 september de start van het kerkelijk jaar**, en leest men in de liturgie voor uit Genesis. In 1989 riep Patriarch Dimitrios 1 september ook uit tot Dag van gebed voor het milieu. De Wereldraad van Kerken nam dit initiatief in 1997 over, en stelde voor om een scheppingsperiode in te stellen. Voor de internationale werking, zie www.seasonofcreation.org.
- In 2015 riep Paus Franciscus 1 september ook voor de Rooms-Katholieke Kerk uit tot jaarlijkse “**Werelddag van gebed voor de zorg voor de Schepping**”.

Overzicht van het aanbod

In deze inspiratiegids krijg je suggesties voor liturgie, bezinning en gesprek dat bruikbaar is gedurende de hele periode. Hierdoor is ze ook een praktisch instrument voor oecumenische samenwerking en gezamenlijke vieringen. Rode draad in deze gids is de encycliek *Laudato Si'* die paus Franciscus schreef over de zorg voor het gemeenschappelijk huis.

- Stel tijdens de Scheppingsperiode de inhoud van *Laudato Si'* in de kijker, zowel in de vieringen als met andere activiteiten. Hang de **poster ‘Genees de aarde en alles wat ademt en leeft’** op een zichtbare plek in de kerk. Je kunt hem downloaden op www.laudato-si.nl.
- Maak gebruik van het aanbod van diverse organisaties, zoals weergegeven op pagina's 08-12 en ga er creatief mee aan de slag in vieringen of activiteiten.
- Neem op 1 september deel aan de **Wereldgebedsdag**. Hiervoor bieden we de gebedsviering aan die uitgewerkt werd door de Interdiocesane Commissie voor Liturgie ICL. Deze is uiteraard ook bruikbaar op een ander moment.
- Voor de **zondagen van de Scheppingsperiode**, vind je in deze gids telkens een citaat uit *Laudato Si'*, enkele gedachten bij de lezingen die bruikbaar zijn in een homilie, een introtekstje voor bij het welkom, een gebed om ontferming, enkele gebedsintenties voor de voorbede en een bezinningstekst, bruikbaar voor na de communie.
- We suggereren om op **één zelfgekozen zondag** tijdens de Scheppingsperiode uitgebreider aandacht te besteden aan de scheppingsperiode. Hiervoor is er een extra aanbod:
 - Een tekst, bruikbaar voor een **offerandeprocessie**
 - Suggesties voor een homilie over het thema
 - De film “The Letter”, waar Nederlandse ondertiteling voor beschikbaar is. Je kan ook werken met de campagnetekst van Ecokerk, of met het aanbod van TAU rond het Zonnelied.

Thema-uitwerking 'Genees de aarde en alles wat ademt en leeft'

Met de campagne voor de scheppingsperiode van 2023 legt Ecokerk de focus op 'alles wat ademt en leeft', de rijke biodiversiteit van onze wereld die helaas sterk bedreigd is door toedoen van de mens. Als we de gezondheid van onze planeet blijven ondergraven en het web van het leven vernietigen, is er ook geen toekomst meer voor de mens.

Deze campagne past in de ruimere campagne "Met een 7-sprong naar integrale ecologie". Alles is met alles verbonden. De 7 Laudato Si'-doelen gidsen ons op het pad naar een gezonde, leefbare aarde, met overvloedig leven en toekomst voor al wat leeft, onszelf inbegrepen.

Voor dit alles kan je rekenen op een uitgebreid aanbod, om aan de slag te gaan in liturgie, gesprek en bezinning, en ook praktisch, in de tuin, in je omgeving, in je dagelijkse keuzes en in jullie parochie.

"Al wat Gij geeft, alles wat ademt en leeft, wil U, zijn oorsprong, vereren".

Bovenstaande versregel is een korte samenvatting van een oud inzicht, ons overgeleverd via de Joodse-christelijke traditie: alles wat bestaat is een geschenk van God, en samen met alle andere levende wezens vormen wij mensen een koor dat de lof zingt van de Schepper. In diezelfde traditie dichtte Franciscus van Assisi met zijn Zonnelied het loflied van alle schepselen.

Laudato Si' wijst erop dat we met alle wezens *"door onzichtbare banden verbonden zijn en een soort universele familie vormen, een schitterende gemeenschap die ons aanzet tot een heilig, teder en nederig respect."* (LS89)

Dat de mens intussen verantwoordelijk is voor het verdwijnen van duizenden soorten planten en dieren, is onvergeeflijk: *"Door ons kunnen duizenden soorten God niet meer loven en kunnen ze ook niet meer hun boodschap aan ons doorgeven. Dat recht hebben we niet."* (Laudato Si' 33)

Het
uitsterven
van

ALLES WAT ADEMT EN LEEFT

Het verlies aan biodiversiteit is ernstig. Van de acht miljoen dier- en plantensoorten op aarde zijn er de komende decennia zowat een miljoen met uitsterven bedreigd. Dit is een verlies voor Gods schepping en Zijn eer. Bovendien is biodiversiteit het fundament van *onze economieën, ons levensonderhoud, de voedselveiligheid, onze gezondheid en levenskwaliteit in de hele wereld.*

Naar de
bescherming
van

ALLES WAT ADEMT EN LEEFT

Het is nodig om samen het verlies aan biodiversiteit tegen te gaan en dier- en plantensoorten te beschermen. Daarbij is het heel belangrijk de gebieden en bevolking te beschermen waar de biodiversiteit nog hoog is, zoals in de oerwouden.

Herstel de
relatie met

ALLES WAT ADEMT EN LEEFT

Laudato Si' roept in herinnering dat *"het menselijk bestaan gebaseerd is op drie fundamentele en nauw met elkaar verbonden relaties: de relatie met God, met de naaste en met de aarde."* (LS 66)

De herontdekking van die 'derde relatie' in onze joods-christelijke traditie is tekenend voor onze tijd. Onze relatie met de aarde was sinds de moderniteit grotendeels uitgegumd: uit ons kerkelijk leven én uit onze samenleving. In feite waren we al 250 jaar opgevoed met het idee dat we de aarde moesten onderwerpen en de natuur naar onze hand konden zetten.

Die 'ontheiliging' en de natuur als bruikbare objecten zien vond plaats in een periode waarin ongeremde groei de maatstaf werd voor de economie en de mens de maatstaf van alle dingen. Vandaag beseffen we dat we fout zaten. Zelfs ons eigen overleven is bedreigd, nu we de gezondheid van de planeet en de ecosystemen met haar rijke biodiversiteit in gevaar hebben gebracht.

Tegelijk groeit het besef dat we niet boven of buiten de natuur staan, maar er deel van uitmaken. Alles is met elkaar verbonden. De onderlinge afhankelijkheid van levende wezens voor elkaars voortbestaan, geldt ook voor ons, mensen. We zijn toe aan een dringend herstel van onze relatie met de aarde en de levende wezens. Dat maakt deel uit van de *'ecologische bekering'* waartoe Laudato Si' oproept.

Kerk in
actie voor

ALLES WAT ADEMT EN LEEFT

Laten we ook als kerk nadenken over onze rol. Wat zouden wij kunnen doen of laten om de veelheid aan soorten in Gods schepping te beschermen? In ons eigen land, en in de landen waar onze producten vandaan komen. En zouden wij onze stem moeten laten horen in het politieke debat hierover? Kunnen we zelfs voor maatregelen pleiten om natuurwaarde te herstellen, in ons eigen dorp en in Nederland? Paus Franciscus riep in zijn brief voor de scheppingsperiode van 2022 de wereldleiders op om *"een halt toe te roepen aan de verdere ineenstorting van de biodiversiteit, ons door God gegeven 'netwerk van het leven'"*.

De
7-sprong
voor

ALLES WAT ADEMT EN LEEFT

Dit thema rondom biodiversiteit past helemaal binnen duurzaamheid en recht doen. Het ademt Laudato Si'. Want de natuur is geen aparte sector. Om natuur echt te beschermen is het nodig dat we het hele groei- en consumptiemodel dat de aarde opgebruikt, omgooien. Alles is met alles verbonden. Als we verder het web van het leven vernietigen, is er ook geen toekomst meer voor de mens. En opnieuw zijn het de armsten die als eersten de prijs betalen van de stervende ecosystemen en de ineenstorting van de soortenrijkdom op aarde.

We moeten het dus opnieuw hebben over de **zeven Laudato Si'-doelen**: over het antwoord dat we geven op de schreeuw van de aarde en de schreeuw van de arme, over een totaal andere economie die niet langer streeft naar een eindeloze groei op een eindige planeet, over een verandering van levensstijl, over ecospiritualiteit en ecologische opvoeding, en zeker over de vraag hoe we elkaar meenemen in de acties die ons op het pad leiden naar een gezonde, leefbare aarde, met overvloedig leven en toekomst voor al wat leeft, onszelf inbegrepen.

Zeven Laudato Si'-doelen

1. **Antwoord geven op de "Schreeuw van de Aarde"**: streven naar koolstofneutraliteit door het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen en over te schakelen naar hernieuwbare energie, inspanningen doen om de biodiversiteit te beschermen en te bevorderen, de toegang tot zuiver water voor iedereen te verzekeren, enz...

2. **Antwoord geven op de "Schreeuw van de Armen"**: de verdediging van alle leven op aarde, en van het menselijk leven vanaf het begin tot de dood, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen zoals inheemse gemeenschappen, migranten, kinderen die riskeren in slavernij terecht te komen, enz.

3. **Ecologische economie**: duurzame productie, eerlijke handel, ethische consumptie, ethische investeringen, divesteren uit fossiele brandstoffen en elke economische activiteit die schadelijk is voor de planeet en de mensen, investering in hernieuwbare energie, enz.

4. **Een eenvoudige levensstijl**: een sober gebruik van materialen en energie, het vermijden van plastic voor eenmalig gebruik, overschakelen naar een meer plantaardig dieet en vermindering van vleesconsumptie, meer gebruik maken van het openbaar vervoer en vermijden van vervuilende transportmiddelen, enz.

5. **Ecologische opvoeding**: het herdenken en herontwerpen van leerplannen, de hervorming van onderwijsinstellingen in de geest van integrale ecologie, het creëren van ecologisch bewustzijn en actie, het bevorderen van ecologische keuzes van jongeren, leerkrachten, opvoeders en pedagogen, enz.

6. **Ecospiritualiteit**: het herstellen van een religieuze visie op Gods schepping, het contact met de natuurlijke wereld aanmoedigen in een geest van verwondering, lof, vreugde en dankbaarheid, het bevorderen van scheppingsgerichte liturgische vieringen, de ontwikkeling van ecologische catechese, gebed, retraites, vorming, enz.

7. **Betrokkenheid van de gemeenschap en participatieve acties voor de zorg voor de schepping op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal vlak**: bevordering van belangenbehartiging en van campagnes die mensen opzetten, vanuit de nauwe band met de streek of het grondgebied en de plaatselijke ecosystemen, enz...

Aanbod voor campagneactiviteiten

Naast hetgeen je in deze inspiratiegids vindt, is er een ruim extra aanbod te vinden op Ecokerk.be. Het aanbod biedt uitstekende kansen om een aantal activiteiten te plannen, aansluitend bij de zondagsviering of op een ander moment tijdens de Scheppingsperiode.

Tips voor actie rond alles wat ademt en leeft

Op Ecokerk.be vind je een ruim aanbod met 'Tips per thema'. Vier daarvan, geven informatie en wegwijzers voor tal van acties die je met je gezin, groep of gemeenschap kan ondernemen in het kader van de campagne **'Genees de aarde en alles wat ademt en leeft'**.

- ✓ De pagina rond biodiversiteit geeft tal van tips om zelf aan de slag te gaan in je groene ruimte: (kerk)tuinen, hagen, bloemenperken, borders, groenbuffers, bomengroepen, moestuinen, boomgaarden, enz.
- ✓ De pagina rond voedsel, neemt je mee naar de wereld van korte keten, deeltuinen, duurzame lokale landbouw en koken met streekelijke producten
- ✓ Op de pagina rond water, vind je niet alleen info over watergebruik en je watervoetafdruk, maar ook over waterbeheer in tijden van droogte in je eigen tuin.
- ✓ De pagina 'Dichtbij' geeft tips voor een beleving van de groene omgeving in je eigen buurt, samen met een verkenning van de duurzame initiatieven die in je streek bestaan.

Plant een Laudato Si'-boom

Plant een fruit- of vruchtboom op een publiek toegankelijke plaats, waar de vruchten voor iedereen toegankelijk zijn. Maak zo symbolisch zichtbaar dat je meedoet met de 7-sprong, en dat je integrale ecologie als basis neemt van je handelen, spreken en vieren. Op Ecokerk.be vind je onze handleiding.

Nodig mensen uit om samen naar buiten te gaan

Iedereen maakt op een andere manier verbinding met de natuur. De een gaat kikkertjes vangen, fotograferen of picknicken, de ander gaat hardlopen, kanoën of wandelen. Organiseer een evenement dat past bij jouw manier om je te verwonderen. Krijg tips en ideeën op www.fetedelanature.nl Wat ideeën rondom wandelen: stiltewandeling, wandeling aan de hand van het zonnelied van St. Franciscus: <https://laudato-si.nl/downloads/meditatiewandeling-a-d-h-v-het-zonnelied/> een klimaatwandeling, waarin gesproken wordt over zorgen over de schepping: <https://www.klimaatgesprekken.nl/workshopreeks-volgen/> verwonderwandeling met een determinatieboekje of gids om je te verwonderen: <https://laudato-si.nl/blog/vertel-met-glinsterende-ogen-over-jouw-passie/>

Vertoon een film: The Letter

Op 4 oktober 2022, werd de film 'The Letter' gelanceerd. De titel verwijst uiteraard naar de encyciek Laudato Si'.

In deze film komen vier stemmen aan bod. Ze vertegenwoordigen groepen die aan de wereldwijde vergadertafels doorgaans niet gehoord worden.

Ze werden uitgenodigd voor een unieke dialoog met de paus.

We maken kennis met Ridhima Pandey, een jonge klimaatactiviste uit India, Arouna Kandé, een klimaatvluchteling uit Senegal, Cacique Odair, de leider van een Braziliaanse inheemse gemeenschap en Greg Asner & Robin Martin, twee klimaat- en biodiversiteitsonderzoekers uit Hawaï.

Ze brengen in het gesprek en de ontmoetingen het perspectief en oplossingen aan bod van de jongeren, de armen, de inheemse bevolking, en de diverse natuur.

De documentaire volgt hun reis naar Rome en hun ontmoeting met elkaar en met de paus en zit boordevol krachtige persoonlijke verhalen naast de laatste informatie over de planetaire crisis en de tol die het eist van de natuur en de mensen.

- De film is gratis te bekijken op YouTube, met Nederlandse ondertiteling via automatische vertaling
- Op de website van de [Laudato Si' Alliantie](https://laudato-si.nl/) is materiaal beschikbaar voor het organiseren en promoten van je filmvertoning, en voor nagesprekken. Het is ook mogelijk om een rechtenvrije versie met Nederlandse ondertiteling aan te vragen: <https://laudato-si.nl/the-letter/>
- Voor vertoning met publiek, in een zaal op groot scherm, via een online event, of allebei tegelijkertijd, is een versie met Nederlandse ondertiteling beschikbaar. Hiervoor moet je de vertoning vooraf registreren op <https://www.theletterfilm.org/screenings/>. Je ontvangt dan een licentie, technische instructies en het filmbestand met Nederlandse ondertiteling.

Twee andere kijktips:

- Projecteer de film 'de 25%-revolutie' van Broederlijk Delen, lees hun achtergronddossier, en denk samen na over de nodige systeemverandering.
- Projecteer de film 'Energy to change' van Cidse, en maak gebruik van het gespreksmodel

Bid mee

Op de website van de Laudato Si' Alliantie worden wekelijks voorbeden gedeeld die gerelateerd zijn aan Laudato Si'. Deze worden geschreven door vrijwilligers van Duurzaam geloven Sint Maarten.
<https://laudato-si.nl/>

Kom samen rond een maaltijd

Kom in gesprek over de voedselketen. Hoe, waar en door wie wordt ons eten gemaakt, gaat dat volgens onze waarden? Met de recepten, luisterfragmenten en vragen van Proeven & Praten heb je een bijzondere maaltijd.
<https://proevenpraten.nl/>

Check hoe duurzaam jij al bezig bent

Op alle gebieden van je leven kun je duurzame stappen zetten. Het is soms zo overweldigend dat je niet wet waar je moet beginnen.
Op www.duurzamebucketlist.nl kun je afvinken wat voor jou al duurzame gewoontes zijn geworden. Daar doe je ook ideeën op voor wat jouw volgende stap kan zijn.

Beluister en gebruik nieuwe scheppingsliederen

Schrijvers voor Gerechtigheid maakte een album met nieuwe liederen om aandacht te geven aan God en schepping. De liederen zijn te luisteren op Spotify en de bladmuziek is te koop via je lokale boekhandel en via schrijversvoorgerechtigheid.nl.

Aanbod voor catechese

- Voor deze Ecokerk-campagne maakte Charlotte Braeckeveldt [een uitgewerkte catechese-activiteit](#) voor vormelingen rond ecospiritualiteit en ecopraktijk.
- Daarnaast is er ook nog de [bundel die ze vorig jaar maakte](#), met inspirerende boekentips, een lijst Godly Play-verhalen die passen bij onze thema's en een heel aantal suggesties om met vormelingen aan de slag te gaan met Laudato Si'.

Scheppingsperiode op de landelijke agenda

*Hou de website van de Laudato Si' Alliantie in de gaten om op de hoogte te blijven van activiteiten die niet in deze lijst zijn opgenomen:
laudato-si.nl*

Post je iets over je activiteiten? Gebruik de hashtag #scheppingsperiode of #SoC (Season of Creation)

1, 2 en 3 september: Fête de la Nature,

het grootste grassroots natuurfestival van Nederland. Kijk op de website welke feestjes bij jou in de buurt plaatsvinden, of meld je eigen feestje aan:

<http://fetedelanature.nl>

3 september: Groene viering.

Viering met bijzondere aandacht voor de schepping, lokaal, in de parochie

4-10 september: Franciscaanse stille retraite.

Een franciscaanse stille retraite is bedoeld voor mensen die verlangen naar stilte en naar contact met de Bron van hun leven. Tijdens deze retraiteweek vinden geen conferenties plaats; de stilte staat centraal. Je hebt elke dag een gesprek met een eigen begeleider en je neemt deel aan een dagelijkse themaviering waarin Bijbelteksten en teksten van Franciscus en Clara doorklinken. De retraite vindt plaats in een klooster of in een franciscaanse leefgemeenschap en je beweegt mee in het kloosterritme van gebedstijden en (eucharistie)vieringen.

<https://www.franciscaansebeweging.nl/stille-retraites/stille-retraite-in-huijbergen-4-10-september-2023>

5 september: Duurzame dinsdag

Al sinds 1997 is het op de eerste dinsdag van september Duurzame Dinsdag. Op deze dag worden initiatieven uit de samenleving zichtbaar gemaakt en gehuldigd en hun signalen besproken met de politiek. Het is het belangrijkste moment van een jaarrond programma dat het voor duurzaam initiatiefnemers makkelijker wil maken om impact te maken.

<https://duurzamedinsdag.nl>

9 september: Klimaatprotest

Oproep voor het stoppen van fossiele subsidies door middel van blokkade en steunprotest.

10 september: Groene viering.

Viering met bijzondere aandacht voor de schepping, lokaal, in de parochie.

11-17 september: Verspillingsvrije week

Samen Tegen Voedselverspilling organiseert in 2023 de vijfde editie van de Verspillingsvrije Week (11 t/m 17 september). Een week die je uitdaagt om zo min mogelijk voedsel te verspillen. Hoe meer mensen meedoen, hoe meer eten en drinken we redden. Een simpele daad voor een beter klimaat. Zo maken we samen Nederland #verspillingsvrij. Kijk voor meer informatie op www.verspillingsvrijeweek.nl.

16 september: World Cleanup Day

is de grootste jaarlijks opschoonactie ter wereld. Inmiddels doen er 180 landen mee. In Nederland is Plastic Soup Foundation initiatiefnemer van World Cleanup Day en Nederland Schoon draagt graag bij aan deze wereldwijde beweging.

<https://www.supportervanschoon.nl/alle-aanpakken/campagnes/world-cleanup-day/>

17 september Groene viering

Viering met bijzondere aandacht voor de schepping, lokaal, in de parochie.

21-30 september Retraiterreis Assisi - In het voetspoor van Franciscus en Clara

In het spoor van Franciscus en Clara wandel je bij deze reis naar plekken die in hun leven een bijzondere betekenis kregen, zoals een bron, de berg waar Franciscus in een kluis woonde en het stadje Assisi, dat al eeuwenlang een belangrijke plek van inspiratie is. De vreugde over je eigen leven in verbondenheid met de natuur is de basis. Elke dag sta je stil bij een thema uit hun spiritualiteit en ontdek je hoe je die concreet kunt maken in ons eigen verduurzamen. Er wordt gebruik gemaakt van het cursusboek *VerduurSamen met Franciscus*.

<https://corinnegroenendijk.nl/agenda/>

Bekijk de website van je eigen parochie voor lokale activiteiten. Wij hebben al gehoord van aanbod in Driebergen, Duivendrecht en Enschede.

Op de agenda na de scheppingsperiode

Ook na de scheppingsperiode staat er van alles op de agenda waarin je verder geïnspireerd wordt om zorg te dragen voor Gods schepping.

4 oktober: Dierendag en feestdag van Franciscus van Assisi.

15 oktober: Micha Zondag

De Micha Zondag gaat dit jaar over klimaatrechtvaardigheid. Het kerkenpakket krijgt de titel 'thuis op plekken zonder hoop' en als ondertitel: 'klimaatrechtvaardigheid = naastenliefde'. Het gaat dus over hoe sociale en ecologische gerechtigheid met elkaar verbonden zijn. Twee van de preekschetsen worden dit jaar geschreven door theologen uit het mondiale zuiden. Ga voor het kerkenpakket, dat gratis beschikbaar is, naar michazonondag.nl.

21 oktober: GroenGelovig

GroenGelovig biedt je nieuw perspectief op de aarde als Gods Schepping. Laat je inspireren door prikkelende speeches, ontdek de laatste ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en ontmoet mensen die net als jij op zoek zijn naar een levensstijl die recht doet aan mens en natuur. Kom op 21 oktober 2023 naar De Basiliek in Veenendaal en ontdek welke concrete stappen jij kunt zetten om thuis, in je kerk en in je omgeving het verschil te maken!

<https://groengelovig.tearfund.nl/>

Meer weten over Laudato Si'?

Laudato Si' Alliantie Nederland

De Laudato Si' Alliantie publiceert regelmatig blogs en voorbeelden vanuit de gedachten van Laudato Si'. Bovendien zijn op www.laudato-si.nl allerlei samenvattingen, voorbeden en filmpjes te vinden om je te verdiepen in Laudato Si' en het toe te passen in parochie en huishouden.

Laudato Si' voor kinderen:

In dit filmpje wordt Laudato Si' toegankelijk gemaakt voor kinderen:

<https://www.youtube.com/watch?v=6UHv8-4m4w>

Laudato Si' Movement

De Laudato Si' Movement is een wereldwijde beweging van gebed en actie. De leden van deze beweging geven in hun parochie of gemeenschap handen en voeten aan ecologische spiritualiteit, een duurzame levensstijl en actie voor klimaatrechtvaardigheid. De **Laudato Si' Movement** biedt een online cursus aan, waarin je opgeleid wordt om je bij hen aan te sluiten:

<https://laudatosianimators.org/>

Gebedsviering voor de zorg voor de schepping

1 september 2023, wereldgebedsdag

Interdiocesane Commissie voor Liturgie

Openingsvers

Gezongen:

ZJ 25b God kom mij te hulp
of ZJ 25a Gij opent mijn lippen

Of gezegd:

Gebedsleider: God, kom mij te hulp.
Allen: **Heer, haast U mij te helpen.**
GL. Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.
A. **Zoals het was in het begin en nu en altijd**
 en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Begroeting en openingswoord

GL. De vrede van God, onze Vader,
 de liefde van Jezus Christus,
 en de gemeenschap van de Heilige Geest,
 moge als hemelse dauw over ons neerdalen.
A. **Amen.**

Tijdens de scheppingsperiode nodigt paus Franciscus ons uit om, individueel en in gemeenschap, te bidden voor de zorg voor de schepping. Doorheen ons gebed herbevestigen we onze roeping als rentmeesters van de schepping. We loven God voor het prachtige scheppingswerk dat Hij aan onze zorg heeft toevertrouwd en smeken om zijn hulp hierbij.
Voor de momenten waarop we er niet in slagen die zorg ter harte te nemen willen we aan het beging van deze gebedsviering om ontferming bidden.

Boeteritus

(Moment van stilte voor kort gewetensonderzoek)

GL. Ontferm U over ons, Heer.
A. **Want wij hebben tegen U gezondigd.**
GL. Toon ons, Heer, uw barmhartigheid.
A. **En schenk ons uw heil.**
GL. Vrijspraak, kwijtschelding en vergiffenis
 schenke ons de almachtige en barmhartige Heer.
A. **Amen.**

Lied

ZJ 802 'Looft de Heer, al wat gemaakt is'
of ZJ 769 'Dat wij als wachters op de muren zijn'
of ZJ 828 'In de veelheid van geluiden'

Psalm 104 Lofzang op de Heer als de Schepper

- *De psalm kan alternerend gezongen worden op een eenvoudige psalmtoon.*
- *Waar men niet vertrouwd is met psalmodiëren, kan men ofwel de psalm alternerend zeggen ofwel kan de psalm door een lector worden voorgedragen en meermaals onderbroken met de antifoon, door allen gezongen.*

Antifoon: Zend uw geest, Heer, en maak uw schepping weer nieuw. (ZJ P143)

1 Verheerlijk, mijn ziel, de Heer,
wat zijt Gij groot, Heer mijn God!
Met glorie en luister zijt Gij gekleed,
2 uw mantel is zuiver licht.
10 Gij deed de bronnen uitstromen in beken,
die dringen zich tussen de bergen door.
12 En aan hun oevers nestelen vogels
en zingen tussen het struikgewas.
13 Van hoog uit uw zalen besproeit Gij de bergen,
de aarde voedt Gij door wat Gij haar geeft.
14 Gij doet voor de dieren het gras opschieten
en graan dat de mensen ten dienste staat.
Zodat de aarde hun voedsel verschaft
15 en wijn die hun hart verblijdt;
En olie om hun gelaat te zalven,
en brood dat hun honger stilt.
16 Gedrenkt worden ook de bomen van God,
de Libanon-ceders, die Hij heeft geplant.
17 De mussen nestelen in hun takken
en in hun kruin rust de ooievaar uit.
19 Gij maakte de maan om de tijd aan te geven,
de zon weet wanneer zij onder moet gaan.
20 Dan maakt Gij het donker en valt de nacht,
dan zwerven de wouddieren rond.
22 Zodra de zon opkomt trekken zij weg,
en leggen zich neer in hun holen.
23 Dan ziet men de mens, die zijn arbeid begint
en doorwerkt tot aan de avond.
24 Hoeveel is het wat Gij gedaan hebt, Heer,^o
en alles in wijsheid gemaakt,
de aarde is vol van uw schepsels.

27 En al deze dieren verwachten van U
dat Gij ze voedt op hun tijd.

28 Wat Gij voor hen uitstrooit verzamelen zij,
ze worden verzadigd als Gij uw hand opent.

29bc neemt Gij hun geest weg, dan komen zij om,
en keren terug tot de aarde.

30 Maar zendt Gij uw geest, dan komt er weer leven,
dan maakt Gij uw schepping weer nieuw.

31 De roem van de Heer blijve eeuwig bestaan,
Hij vinde zijn vreugde in al zijn schepsels;

33 Zolang ik leef zal ik Hem bezingen,
ik zing voor mijn God, zolang ik besta.

34 Mogen mijn woorden Hem aangenaam zijn,
dan zal ik mij in de Heer verheugen.

35cd Verheerlijk, mijn ziel, de Heer:
de Heer zij altijd geprezen!
Eer aan de Vader en de Zoon
en de heilige Geest.
Zoals het was in het begin en nu en altijd
en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Lezing uit de Schrift

Uit de profeet Jeremia, *Jer 17, 5-8*

Dit zegt de Heer:

“Vervloekt is hij die op mensen vertrouwt,
die bouwt op een schepsel
en zich afkeert van de Heer.

“Hij is een kale struik in de steppe,
nooit ziet hij regen;
hij staat in dorre woestijngrond,
in een onvruchtbaar gebied,
waar niemand woont.

“Gezegend is hij die op de Heer vertrouwt,
en zich veilig weet bij hem.

“Hij is als een boom die aan een rivier staat
en wortels heeft tot in het water.

“Hij heeft geen last van de hitte,
zijn blad blijft groen.

“Komt er een tijd van droogte, het deert hem niet;
altijd blijft hij vrucht dragen.”

Woord van de Heer

A. Wij danken God

Overweging

Uit de encycliek *Laudato Si'* van paus Franciscus over de zorg voor ons gemeenschappelijk huis, nr. 89:

De schepselen van deze wereld mogen niet beschouwd worden als een goed zonder eigenaar: “Het is van U Heer, die alles wat leeft bemint” (W 11, 26). Vandaar komt de overtuiging dat alle wezens van het universum, die geschapen werden door dezelfde Vader, door onzichtbare handen verbonden zijn en een soort universele familie vormen, een schitterende gemeenschap die ons aanzet tot een heilig, teder en nederig respect. Ik wil eraan herinneren dat “God ons zo innig verbonden heeft met de wereld die ons omringt, dat wanneer grond verandert in een woestijn het als het ware iedereen ziek maakt, en wanneer een soort uitsterft wij het als een verminking betreuren”.

Korte stilte

Voorbede

GL. God, Schepper van hemel en aarde,
Gij kent de noden van al wie Gij geschapen hebt.
Wij vertrouwen U onze intenties toe.

L. Voor allen die op zoek zijn naar God,
dat ze in de schoonheid van de schepping
zijn genadevolle liefde ontwaren.
Laten we bidden.

A. **Kome over ons uw Geest, uw kracht tot vrede.
Geef het kwaad geen macht over ons.** (ZJ 11f)

Voor allen die een invloedrijke positie bekleden,
dat ze in de beslissingen omtrent de zorg voor de schepping
openstaan voor de inspiratie van de Heilige Geest.
Laten we bidden.

A. **Kome over ons uw Geest ...**

Voor allen die lijden onder de gevolgen van de klimaatverandering,
dat ze zich gedragen weten door een bezielde gemeenschap
die de krachten bundelt in de inzet voor elkaar en de wereld.
Laten we bidden.

A. **Kome over ons uw Geest ...**

Voor alle gezinnen en families,
dat ze vruchtbare grond vormen
waar geborgenheid en integrale zorg voor mens en natuur centraal staan.
Laten we bidden.

A. **Kome over ons uw Geest ...**

Voor onszelf hier verzameld bij de Heer,
dat we ons steeds dieper wortelen in zijn liefde
opdat onze inzet duurzame vruchten draagt.
Laten we bidden.

A. **Kome over ons uw Geest ...**

Onzevader

GL. In verbondenheid met elkaar,
als broers en zussen verantwoordelijk voor ons gemeenschappelijke huis,
willen we de woorden bidden die Jezus ons heeft geleerd:

A. **Onze Vader ...**

Afsluitend gebed

GL. Heer,
Gij hebt ons nieuwe kracht gegeven
door de gave van uw Geest.
Wij vragen U:
laat ons eensgezind wonen in uw huis.
Geef ons de vrede die wij anderen toewensen
en bewaar ons in de vrede die Gij alleen kunt geven.
Door Christus onze Heer.

A. **Amen.**

Zegen en wegzending

Gezongen:

ZJ 26c Lof en dank
of ZJ 26h De Heer zij jou tot zegen

Of gezegd:

GL. De Heer schenke ons zijn zegen,
Hij beware ons voor onheil
en geleide ons tot eeuwig leven.

A. **Amen.**

GL. Loven wij de Heer.

A. **Wij danken God.**

Slotlied

ZJ 814 'Almachtige, verheven Heer'
of ZJ 821 'Leer ons het wonder van de schepping zien'

Gebed om mee naar huis te nemen

Gebed van paus Franciscus uit de encycliek Laudato Si'.

Wij loven U, Vader, met alle schepselen,
die uit Uw machtige hand zijn voortgekomen.
Zij zijn van u en vol van uw aanwezigheid en uw tederheid.
U zij de lof!

Zoon van God, Jezus,
Door U is alles geschapen.
Gij hebt een menselijke gestalte aangenomen in de moederschoot van Maria,
Gij zijt deel geworden van deze aarde
en hebt naar deze aarde gekeken met menselijke ogen.
Vandaag zijt Gij levend in ieder schepsel
met uw heerlijkheid als Opgestane
U zij de lof!

Heilige Geest, die met uw licht
deze wereld richt op de liefde van de Vader,
en de weeklacht van de schepping begeleidt,
Ook Gij leeft in onze harten om ons aan te zetten tot het goede.
U zij de lof!

Heer God, Een en Drievuldig,
Kostbare gemeenschap van oneindige liefde,
leer ons U te schouwen in de schoonheid van het heelal,
waar alles spreekt van U.
Wek onze lofprijzing en dankbaarheid om ieder wezen dat Gij hebt geschapen.
Geef ons de genade om ten diepste verenigd te voelen
met al het bestaande.

God van liefde, toon ons onze plaats in deze wereld
als instrumenten van uw liefde voor alle wezens van deze aarde,
want geen enkel van hen wordt door U vergeten.
Verlicht hen die macht en geld bezitten,
opdat zij worden behoed voor de zonde van de onverschilligheid,
het algemeen welzijn liefhebben, de zwakken ondersteunen,
en zorg dragen voor deze wereld, die wij bewonen.
De armen en de aarde schreeuwen:
Heer, doordring ons met uw macht en uw licht,
om ieder leven te beschermen,
om een betere toekomst te bereiden,
opdat uw Rijk kome
het Rijk van gerechtigheid, vrede, liefde en schoonheid.
U zij de lof!
Amen.

Zondagen van de Scheppingsperiode

Voor elke zondag van de scheppingsperiode, kozen we een **citaat uit de encycliek Laudato Si'**, dat het thema van 'integrale ecologie' verbindt met de lezingen van die zondag. De **overweging bij de lezing** is telkens ook bruikbaar als element in de homilie. Dezelfde ideeën komen terug in de bezinningstekst die telkens een langer citaat is uit Laudato Si'.

Diezelfde band leggen we ook in hetgeen we verder voor elke zondag aanbieden:

- **Een inleidend tekstje**
- **Een gebed om ontferming.**
Een alternatief hiervoor is het 'Klimaatlied voor kerken' op pagina 48
- **Enkele gebedsintenties die kunnen ingevoegd worden in de voorbede.**
- **Een bezinningstekst als overweging na de communie.**

Visuele elementen

We stellen voor om gedurende de Scheppingsperiode ook de campagneposter een zichtbare plek te geven in de kerk.

Als beslist werd, gedurende of na de Scheppingsperiode een **Laudato Si'-boom te planten**, kan het **infobord** dat gemaakt werd om bij de boom te plaatsen, ook een plek krijgen in de kerk. Het legt de band tussen de liturgie en ons engagement. Zie hiervoor ook de [handleiding](#) op Ecokerk.be

Liederen

In de gebedsviering voor 1 september en ook elders in deze bundel, staan **suggesties voor liederen** uit Zingt Jubilate. Omdat dit liedboek wijdverspreid is, bieden we hiervan geen liedteksten aan.

In een [aparte katern](#) namen we wel enkele liedteksten op uit andere bronnen.

Waar mogelijk, geven we ook een link naar een YouTube-adres waar het lied wordt uitgevoerd.

Zo kan je het laten horen, gebruiken als begeleiding, of de bijhorende beelden projecteren.

U Heer, zij lof gebracht

Vanwege de band met de campagneslogan en -inhoud, suggereren we om het lied ZJ 780 elke week als een soort themalied te gebruiken, als intredezang of na de communie.

22° Zondag door het jaar, 3 september

Word nieuwe mensen, met een nieuwe visie

Uit Laudato Si':

De natuur enkel zien als een winstgevend object in dienst van ons eigenbelang, heeft verstreckende gevolgen voor de samenleving. (Laudato Si' 82)

Lezingen:

- Jer. 20,7-9
- Ps. 63
- Rom. 12,1-2
- Mt. 16,21-27

Bij de lezingen:

- *Onze wereld kan onze levensstijl niet aan. In razend tempo worden grondstoffen opgedolven, bossen gekapt, water verbruikt en ecosystemen onder druk gezet. Ons verbruik aan materiaal en energie blijft stijgen. Intussen gaat een rijke verscheidenheid aan leven verloren, ook van soorten die ons voorzien van voedsel, medicijnen, en andere nuttige producten. Wie er tegenin gaat wordt bestempeld als onrealistisch en niet efficiënt. (Laudato Si' 190-191) Zo probeert de mens de wereld te winnen.*
- *'Maar wat voor nut heeft het voor een mens heel de wereld te winnen, als dit ten koste gaat van eigen leven?' zegt Jezus ons in het evangelie. De groei-economie die ons consumptiemodel ondersteunt, gaat letterlijk ten koste niet enkel van het eigen leven, maar zelfs van hét leven.*
- *Jezus is op weg naar Jeruzalem, waar hem de confrontatie wacht met de macht van deze wereld. Het is beangstigend, maar – zoals bij zijn profetische voorganger Jeremia - 'laat er een vuur op in zijn hart 'dat niet te bedwingen is. Hij is vol van Gods Geest.*
- *Daar kan ook zijn leerling Petrus hem niet van af brengen. Het is nodig om de gangbare manier van denken te verlaten, en zich te laten 'leiden door wat God wil'.*
- *Een 'ander' mens worden, met een nieuwe visie! Weten wat God wil, wat goed is, wat zeer goed is en volmaakt. Hoe kunnen we anders genezend zijn voor de aarde en alles wat ademt en leeft?*

Bij het welkom

We zijn september ingestapt, met de verwachtingsvolle drukte van het nieuwe schooljaar en werkjaar. Voor de christelijke kerken is september ook de maand van de schepping. Samen met alles wat ademt en leeft, brengen we lof aan God, die aanwezig is in elk schepsel en alles tot leven roept. Maar het is met een klein hartje dat we dit loflied zingen. Want onze mooie moeder Aarde is ziek. Niet alleen door de klimaatverandering. Ook veel planten- en diersoorten sterven uit, als gevolg van menselijke activiteit. Daardoor is ook het leven van de mens zelf, bedreigd.

Mogen we nog dromen van de voltooide schepping waarvoor God ons als zijn medewerkers roept? Jazeker, zullen we in de lezingen horen. Maar daarvoor zullen we oude ideeën achterwege moeten laten, en nieuwe mensen worden, met een nieuwe visie.

Gebied om ontferming:

L Heer, ook als moedeloosheid dreigt, doet Gij in het hart van uw mensen een vuur oplaaien. Heer, ontferm U over ons.

L Christus, Gij roept ons op om ons te laten leiden door Gods wil. Christus, ontferm U over ons.

L Heer, Gij roept ons op om andere mensen te worden, die met een nieuwe visie meewerken aan voltooiing van uw schepping. Heer, ontferm U over ons.

Antwoordzang (Tekst en muziek: Carlos Desoete – de partituur vind je op pag. 44)

Heer ontferm u over ons.

Christus ontferm u over ons.

Heer ontferm u.

V Moge God, die ons zijn Geest schenkt en op weg zet, ons losmaken van wat dodend en ontmoedigend is. Moge Hij ons bevrijden van alle kwaad en ons richten op de volheid van het leven. Amen.

Bij de voorbede:

V. Bij de start van de scheppingsperiode, bidden wij tot God die van bij de aanvang toekomst wilde voor alle leven:

L. voor ieder die staat voor een nieuwe uitdaging,
een nieuw schooljaar, een nieuwe baan, een nieuw werkjaar...
Voor wie met opgeheven hoofd begint,
en voor wie met onrust en onzekerheid de komende tijd tegemoet gaat.
Schenk allen moed en vertrouwen.

We bidden dat Uw bewogenheid met de aarde en al haar bewoners
zal landen in de harten, hoofden en handen van mensen.

Dat we de taal verstaan waarmee U lof wordt gebracht
door alles wat leeft en ademhaalt.

Dat we de schreeuw horen van al het vernietigde en bedreigde leven.

We bidden voor allen die nu al de bittere vruchten plukken
van hoe de aarde geplunderd wordt
dat ze partners vinden in mensen die niet weggijken van hun nood,
en hun eigen lot verbinden aan toekomst voor allen.

Voor ons allen. Wakker een vuur aan in onze harten,
dat wij ons leven niet bouwen op steeds meer winst,
maar leren kijken met de ogen van Jezus, die zijn leven gaf in liefde.

Bezinning: 'Nieuwe mensen, met een nieuwe visie'

"Er laait er een vuur op in mijn hart," horen we Jeremia zeggen, "Gods roepstem is sterker dan alle spot en tegenstand."

"Wordt andere mensen, met een nieuwe visie," voegt Paulus eraan toe.

En Jezus wil de confrontatie met de machthebbers in Jeruzalem niet uit de weg gaan.

Allemaal willen ze een breuk met het bestaande model,
en willen ze dat we een andere weg -Gods weg- inslaan

Hoe verbinden we dit met de oproep '**Genees de aarde en alles wat ademt en leeft**'?

In de encycliek Laudato Si' vinden we alvast deze wegwijzer:

*Het is een verkeerde denkpiste
als men de andere levende wezens herleidt tot pure objecten,
onderworpen aan de willekeurige menselijke overheersing.*

*De natuur enkel zien als een winstgevend object in dienst van ons eigenbelang,
heeft verstrekkende gevolgen voor de samenleving.*

*De visie die de willekeur van de sterkste ondersteunt,
veroorzaakte voor het grootste deel van de mensheid
een enorme ongelijkheid, onrecht en geweld,
omdat de natuurlijke rijkdom in de handen terecht komt
van hen die als eerste aankomen of die de meeste macht hebben:
de winnaar neemt alles.*

*Het ideaal van harmonie, gerechtigheid, broederlijkheid en vrede dat Jezus voorstelt,
is het tegenovergestelde van een dergelijk model
en hij verwoordde het volgende over de machten van zijn tijd:
"De leiders van de volken voeren heerschappij over hen
en de grote mannen laten hun gezag gelden.
Zo moet het onder jullie niet zijn.
Integendeel, wie groot wil worden onder jullie, moet jullie dienaar zijn" (Mt 20,25-26).
(Laudato Si' 82)*

23° Zondag door het jaar, 10 september

Liefde vervult de gehele Wet

Uit Laudato Si':

In dit kader zet de sociale liefde, samen met het belang van de dagelijkse kleine gebaren, ons ertoe aan te denken aan grote strategieën die doeltreffend de aantasting van het milieu stoppen en een cultuur van de zorg aanmoedigen die heel de maatschappij doordringt. (Laudato Si' 231)

Lezingen:

- Ez. 33,7-9
- Ps. 95
- Rom. 13,8-10
- Mt. 18,15-20

Bij de lezingen:

- *Alles is met elkaar verbonden: we mogen 'de aarde' naast 'de arme' zetten, en we moeten beider schreeuw horen, lezen we in Laudato Si'. Het is onze dure plicht elkaar te waarschuwen als het met deze wereld misloopt. We zijn 'als wachters aangesteld' om te waken over elkaars welzijn en het behoud van onze planeet en het leven.*
- *En dát het mis gaat, weten we maar al te goed. Ons eigen overleven is bedreigd, nu we de gezondheid van de planeet en de ecosystemen met haar rijke biodiversiteit in gevaar hebben gebracht.*
- *In dat kader is het ook aangewezen om 'de boosdoeners te waarschuwen' en 'de broeder die gezondigd heeft, terecht te wijzen'*
- *Kritiek en terechtwijzing zijn er niet om anderen vast te zetten op hun fouten. 'Wijs uw broeder onder vier ogen terecht' zegt Jezus in het evangelie. Het is geen confrontatie ten koste van de andere.*
- *Het gaat er om, gehoor te vinden voor wat wezenlijk, van levensbelang is, en elkaar mee te nemen in een positieve en opbouwende actie.*
- *Want, aldus Ezechiël: 'de dood van een slecht mens geeft Me geen vreugde, Ik wil dat hij tot inkeer komt en in leven blijft. Kom tot inkeer, keer terug van de heilloze weg die jullie zijn ingeslagen. Want waarom zouden jullie sterven, volk van Israël?'*
- *En wat ons daarbij drijft is liefde voor alles wat ons na aan het hart ligt : het welzijn van ons en die na ons komen, het voortbestaan van alle levende wezens, die Gods levensadem meedragen.*
- *Die 'liefde voor onze naaste' is ook een 'sociale liefde', die zich vertaalt in politieke actie, en in regels en wetten, want werken aan een herstelde relatie tussen God, de mens en de aarde is uiterst concreet.*
- *En wat 'bindend is op deze aarde is ook bindend in de hemel' van Gods schepping.*

Bij het welkom

De aarde en talloze mensen wachten al zo lang op gerechtigheid, op een vreedevol samenleven, op een herstel van de verbroken relaties met God, met de naaste en met de aarde.

Over de weg daarnaartoe, biedt deze viering ons heel wat stof tot nadenken. We worden uitgenodigd om de waarschuwingen ernstig te nemen, en tot inkeer te komen. Leidraad bij deze 'ecologische bekering', is de liefde. Het welzijn van ons en hen die na ons komen, en het voortbestaan van alle levende wezens, hangt ervan af.

Gebed om ontferming:

- L Heer, Gij laat ons niet vallen, en nodigt ons uit om U te na te volgen, met een liefde die de gehele Wet vervult. Heer, ontferm U over ons
- L Christus, wij weten U altijd in ons midden, zelfs wanneer we maar met twee of drie zijn. Christus, ontferm U over ons.
- L Heer, Gij roept ons weg van onze dwaalwegen, zodat wij onze gemeenschap kunnen opbouwen en uw schepping herstellen. Heer, ontferm U over ons.

Antwoordzang (*Tekst en muziek: Carlos Desoete – de partituur vind je op pag. 44*)

Heer ontferm u over ons.
Christus ontferm u over ons.
Heer ontferm u.

- V Moge God, die hartstochtelijk op zoek is naar elke mens, ons terughalen van elk dood spoor waarop we ons bevinden, en ons leiden naar een wereldwijd broederschap met al wat leeft. Amen.

Bij de voorbede:

- V. In deze scheppingsperiode bidden wij tot God die van bij de aanvang toekomst wilde voor alles wat ademt en leeft:
- L. Voor de politieke leiders van deze wereld,
dat zij de nood van onze planeet onder ogen komen.
Dat ze de moed vinden een andere weg in te slaan,
en waarheid te spreken,
waarheid die opbouwt en tot bloei brengt.

Voor de slachtoffers van oorlogen, geweld en onrecht.
Voor ontheemden en vluchtelingen, hier en elders.
Dat ze niet in de steek worden gelaten, of met onverschilligheid behandeld.
Dat ze omringd en geholpen worden door mensen en humanitaire organisaties.
Dat ze mogen genezen van lichamelijke en geestelijke wonden,
en uitzicht krijgen op toekomst.

Voor de gekwetste aarde en al haar bewoners,
de planten, de dieren, het veelkleurige en diverse leven,
dat bedreigd is door vernieling, uitbuiting en uitsterving.
Dat ze mogen rekenen op bescherming, herstel en genezing,
door mensen die trouw zijn aan het oorspronkelijk partnerschap met al het geschapene

Voor onszelf en de gelovige gemeenschap.
Dat we U steeds beter leren kennen als de scheppende God,
wiens goedheid te groot is om door één schepsel bevat te worden.
Dat we steeds beter beseffen dat alle leven elkaar nodig heeft,
Dat we weer leren te leven in afhankelijkheid, van U, van de aarde en van elkaar

Bezinning: 'Liefde vervult de gehele Wet'

'De liefde vervult de gehele Wet', schrijft Paulus.
Liefde is de samenvatting van alle geboden.
Het is ook geen privégebeuren, maar een zaak van samenleven,
en de zorg voor het goede leven op deze wereld.

Hoe verbinden we dit met de oproep '**Genees de aarde en alles wat ademt en leeft**'?
In de encycliek *Laudato Si'* vinden we alvast deze wegwijzer:

*De liefde
die vol is van kleine gebaren van wederzijdse liefde,
betreft ook het burgerlijke en politieke leven
en wordt zichtbaar
in alle handelingen die een betere wereld trachten op te bouwen.*

*Een integrale ecologie bestaat ook uit eenvoudige dagelijkse gebaren,
waarbij wij de logica van geweld, uitbuiting, egoïsme doorbreken.*

*Intussen is de wereld van een tot het uiterste gedreven consumptie
tegelijkertijd de wereld van mishandeling van het leven in al zijn vormen.*

*In dit kader zet de sociale liefde,
samen met het belang van de dagelijkse kleine gebaren,
ons ertoe aan te denken aan grote strategieën
die doeltreffend de aantasting van het milieu stoppen
en een cultuur van de zorg aanmoedigen die heel de maatschappij doordringt.*

(Laudato Si' 230 en 231)

24° Zondag door het jaar, 17 september

Kwijtschelden? Een schuld van tienduizend talent?

Op 17 september is het ook Vredeszondag.

Wij suggereren om ook gebruik te maken van het liturgisch aanbod van Pax Christi Vlaanderen

Uit Laudato Si':

En toch is alles niet verloren, omdat de mens in staat is zeer laag te vallen, maar zich ook kan overtreffen. (Laudato Si' 205)

Lezingen:

- Sir. 27,30 - 28,7
- Ps. 103
- Rom. 14,7-9
- Mt. 18,21-35

Bij de lezingen:

- *We leven in een wereld waar de rijkste 20% van de bevolking 80% van de goederen van de wereld opsoupeert, en waar een economisch systeem in stand gehouden wordt dat vernietigend is voor de aarde.*
- *Met de gevolgen van de klimaatverandering, het verlies aan biodiversiteit en de teloorgang van ecosystemen, zullen we een gekwetste en gehavende wereld nalaten aan wie na ons komt, met grote uitdagingen voor levensvoorwaarden als zuiver water en voedselzekerheid.*
- *Dat is de opgebouwde en onbetaalbare 'schuld van tienduizend talent' die onze samenleving torst ten aanzien van de aarde en alles wat ademt en leeft. Kunnen we leven met het onbegrip en de woede waarmee de jonge en toekomstige generaties zullen terugkijken op de onze? Durven we om kwijtschelding vragen?*
- *De evangelielezing vertrekt van het diepe inzicht dat we mogen leven vanuit de alles omvattende 'barmhartigheid van God die onze schulden vergeeft'. We worden niet vastgespijkerd op het verleden. De toekomst is niet op slot. We hebben bewegingsruimte, de creativiteit kan stromen. Het is nooit te laat om een nieuw begin te maken.*
- *Het moet ons inspireren om op onze beurt ruimte en levenskansen te geven aan anderen, ook als we menen dat we met hen nog een rekening te vereffenen hebben.*
- *In een wereld waar men elkaar wil overtroeven en waar elk zijn eigen belangen vooropzet, loopt alles vast. We hebben dan zowel de aarde als de medemens in een wurggreep. Zoals met de schuldenberg die op mensen en volkeren drukt. Nieuwe kansen geven zit er niet in.*
- *Willen we uit de vele impasses geraken, dan zal er vrijspraak en kwijtschelding moeten komen, 'niet zevenmaal, maar zeventig maal zeven maal!' zegt Jezus in het evangelie.*
- *Dan valt de harde korst van het elk voor zich van ons af, komt er ruimte voor partnerschap en creatieve samenwerking, en ligt de toekomst open voor al wat leeft.*

Bij het welkom

Schuld en boete. Vergeving en nieuwe startkansen. Het zijn thema's van alle tijden, ook in de meesterwerken van de literatuur. Vandaag helpen de Bijbelse lezingen ons om ze te betrekken op onze eigen actualiteit.

In deze tijd, met zoveel bedreigingen die door de mens veroorzaakt zijn, is het niet eenvoudig om het te hebben over verzoening of vergeving. Nochtans, als die niet mogelijk is, blokkeert ook veelal de weg naar de toekomst. Dan houden we elkaar en de aarde in een wurggreep. Het moet mogelijk zijn om te herbeginnen, tot zevenmaal zeventigmaal zelfs, anders is er geen uitweg.

Gebied om ontferming:

- L. Heer, Gij nodigt ons uit om te leven zonder wrok of woede. Heer, ontferm U over ons.
- L. Christus, Gij toont ons hoe vergeving en verzoening de weg openen naar toekomst. Christus, ontferm U over ons
- L. Heer, zelfs het kleinste plantje of diertje nodigt ons uit tot verzoening met de hele schepping, Uw heilig verbond met al wat leeft. Heer, ontferm U over ons.

Antwoordzang (Tekst en muziek: Carlos Desoete – de partituur vind je op pag. 44)

Heer ontferm u over ons.

Christus ontferm u over ons.

Heer ontferm u.

- V. Moge Gods scheppende kracht over ons komen, zodat het kwaad in ons gekeerd wordt en wij met nieuw en onverwoestbaar leven meewerken aan de voltooiing van de schepping. Amen.

Bij de voorbede:

- V. In deze scheppingsperiode bidden wij tot God die van bij de aanvang toekomst wilde voor alles wat ademt en leeft:
- L. Voor ieder die onder schulden gebukt gaat en geen uitweg ziet, dat zij vergeving en bevrijding ervaren, en mogen ontdekken dat een nieuw begin mogelijk is.

Voor mensen in leidinggevende posities,
Dat zij hun beleid niet bouwen op vergelding,
maar handelen met mildheid en mededogen.

Voor de kerk, dat zij geloofwaardig uw barmhartigheid uitstraalt
en niet zelfgenoegzaam en veroordelend naar de ander wijst
dat ze een veldhospitaal is voor de gewonden,
en niet zelf de wonden aanricht.

Voor onszelf,
Dat we de wereld om ons heen aanschouwen met ogen van verwondering
Dat onze zorg voor de schepping niet uit schuldgevoel zal groeien,
maar vanuit een diep doorleefde verbondenheid met al wat leeft,
en dankbaarheid voor wat ons werd gegeven.

Bezinningstekst: 'Kwijtschelden? Een schuld van tienduizend talent?'

Over de rol die de mens op aarde speelt, is al veel inkt gevloeid.
Met beschuldigende vingers en ongezouten meningen.
En inderdaad: het is door toedoen van de mens
dat er de ecologische crisis is, de klimaatverandering,
het uitsterven van planten- en diersoorten...
Het is onze onbetaalbare 'schuld van tienduizend talent'.
Is hiervoor vergeving mogelijk? Kwijtschelding van schulden? Kans op een nieuw begin?

Tot zeventigmaal zevenmaal...

Hoe verbinden we dit met de oproep '**Genees de aarde en alles wat ademt en leeft**'?

In de encycliek *Laudato Si'* vinden we alvast deze wegwijzer:

*En toch is alles niet verloren,
omdat de mens in staat is zeer laag te vallen,
maar zich ook kan overtreffen.*

*Hij kan opnieuw kiezen voor het goede en zichzelf verbeteren,
ondanks alle omstandigheden die hem worden opgelegd.*

*Hij is in staat eerlijk naar zichzelf te kijken,
afkeer voor zichzelf te tonen
en nieuwe wegen naar de ware vrijheid in te slaan.*

*Er bestaan geen systemen
die de openheid voor het goede, het ware en het schone volledig vernietigen
of die het vermogen om te reageren
volgens wat God in het diepst van ons hart blijft aanmoedigen
helemaal kapot maken.*

*Aan iedereen van deze wereld vraag ik
deze eigen waardigheid niet te vergeten
en te beseffen dat niemand het recht heeft
deze waardigheid af te pakken.*

(Laudato Si' 205)

25° Zondag door het jaar, 24 september

Wat sta je hier de hele dag werkloos?

24 september is ook de Werelddag van de migrant en vluchteling.

Uit Laudato Si':

Ik wil allen groeten, bemoedigen en danken die, in de meest diverse sectoren van de samenleving, werken aan de bescherming van het huis dat we samen delen. (Laudato Si' 13)

Lezingen:

- Jes. 55,6-9
- Ps. 145
- Fil. 1,20c-24.27a
- Mt. 20,1-16a

Bij de lezingen:

- *Er trilt iets, telkens als het in de bijbel gaat over 'de wijngaard'. Het is een sleutelwoord, net zoals '(onvruchtbare) vijgenboom' of 'Jeruzalem': er gaat een hele betekenis achter schuil.*
- *Als de wijngaard ter sprake komt, gaat het altijd over het hele volk, en over het naleven van het verbond van God met al wat leeft. De mens die 'werkt in de wijngaard' kan je dus begrijpen als: de mens die gehoor geeft aan zijn roeping als medewerker aan Gods scheppingswerk. De mens die streeft naar een sociaal rechtvaardige samenleving die de aarde niet uitperst of verwoest, maar 'beheert', 'bewerkt' en 'bewaart'. (Genesis 1 en 2)*
- *Als Jezus in het evangelie een vergelijking wil maken met Gods Koninkrijk, vertelt hij een verhaal dat zich afspeelt in deze wijngaard. En de heer van de wijngaard roept om zo'n medewerkers, meerdere keren zelfs. De beloning is voor iedereen hetzelfde. Misschien is die 'ene denarie' wel gewoon de voldoening om meegewerkt te hebben aan een verzoende, geheelde wereld, waar leven is voor al wat leeft en ademhaalt.*
- *Maar hier komt het conflict in de tekst geslopen. Past 'de wijngaard' wel in ons samenlevingsmodel? De landheer hanteert een andere logica dan die van de economie waarbij concurrentie de maatstaf is, en elke inspanning gemeten wordt in geld.*
- *Een systeem waarbij mens en natuur worden behandeld als een economisch goed, en niet als een 'integraal ecologisch' goed, wordt beschreven in Laudato Si', in het hoofdstuk over het technocratisch paradigma.*
- *Dat is anders dan Gods plan: "Mijn plannen zijn niet jullie plannen"*
- *Roep God terwijl hij nabij is: het waardevolle, het goddelijke is te vinden in de gulheid van de Schepper die uitnodigt tot een gulle houding als mens, in het nabije, het concrete, het 'niet toe-eigenen', het sociaal rechtvaardige, de uitbundige schoonheid van de natuur, hetgeen niet met geld te betalen is, de verdwaalde die op zijn stappen terugkeert, de samenleving waarbij iedereen recht op leven heeft, ook wie minder kansen kreeg om bij te dragen.*

Bij het welkom

Vandaag zijn we te gast in de 'wijngaard van de Heer', de plek waar we als mensengemeenschap geroepen worden om het verbond van God met al wat leeft, concreet gestalte te geven in een rechtvaardige en leefbare wereld. Het vraagt erom dat ieder een handje toesteeft: 'Wat sta je hier de hele dag werkloos? Niemand kan gemist worden.'

Maar die bijdrage mag niet gemeten worden met dezelfde maten en gewichten als de geldeconomie. Zowel wie 'laatst' aanpikt, als wie 'eerst' aan de slag is, 'krijgt hetzelfde deel'.

De 'gedachten' van de Schepper zijn anders dan onze enge gedachtenkronkels, zijn 'wegen' lopen anders dan onze enge productie en consumptielijnen. Alleen zo is er toekomst voor al wat leeft!

Gebied om ontferming:

- L. Heer, zowel de eersten als de laatsten mogen aanschuiven aan uw maaltijd, zó genereus zijt Gij. Heer, ontferm U over ons.
- L. Christus, Gij nodigt ons uit om zorg te dragen voor het koninkrijk van de hemel, hier op aarde. Christus, ontferm U over ons.
- L. Heer, Gij laat U vinden in uw hele schepping, daarin zijt Gij ons nabij. Heer, ontferm U over ons.

Antwoordzang (Tekst en muziek: Carlos Desoete – de partituur vind je op pag. 44)

Heer ontferm u over ons.

Christus ontferm u over ons.

Heer ontferm u.

- V. Heer God, laat uw ontferming ons hart genezen. Schep in ons de vaardigheid om in uw wijngaard te werken aan vrede, gerechtigheid en volheid van leven. Amen.

Bij de voorbede:

- V. In deze scheppingsperiode bidden wij tot God die van bij de aanvang toekomst wilde voor alles wat leeft en ademhaalt:
- L. voor hen op wie neergekeken wordt,
Voor mensen in armoede,
Voor mensen met de laagstbetaalde banen,
Voor wie om te overleven afhankelijk is van de vrijgevigheid van anderen.
Laat ons niet werkloos toekijken, maar zet ons in beweging,
Maak ons tot werktuigen van uw vrede en uw gerechtigheid,
mensen die zich inzetten voor alles wat adem heeft en leeft.

Voor de werkers van het eerste en het laatste uur.

Voor allen die rechtvaardig willen leven,

die niet méér nemen dan wat hen toekomt,

die ons laten proeven van Gods oneindige goedheid

dat zij onze menselijke maat van 'voor wat hoort wat'

mogen veranderen in Uw rechtvaardigheid van overvloed en zegen.

Op deze Werelddag van de Vluchteling en de Migrant,

bidden we voor al wie gedwongen werd om ver van huis een nieuw thuis te zoeken.
Dat ze veilig en waardig kunnen leven in een gastvrije omgeving.
Dat ze hun talenten kunnen inzetten voor de opbouw van de samenleving.

Voor onszelf: dat we beseffen dat uw wegen niet de onze zijn.
Dat we niet naar de schepping kijken
door de bril van onze eigen agenda's en verdienmodellen.
Dat we ons verbonden voelen met alle leven, als deel van één grote familie.

Bezinning: 'Wat sta je hier de hele dag werkloos?'

Het is het moment niet om werkloos te blijven.
Het werk in de wijngaard is niet af.
Nog steeds is de heer op zoek naar medewerkers.

Hoe verbinden we zijn zoektocht met de oproep '**Genees de aarde en alles wat ademt en leeft**'?
In de encycliek *Laudato Si'* vinden we alvast deze wegwijzer:

*De dringende uitdaging om ons gemeenschappelijk huis te beschermen
houdt ook de bezorgdheid in
om heel de menselijke familie samen te brengen
rond de zoektocht naar een duurzame en integrale ontwikkeling,
want we weten ook dat zaken kunnen veranderen.*

*De Schepper laat ons niet in de steek,
Hij komt nooit terug op zijn liefdesproject,
Hij heeft geen spijt ons geschapen te hebben.*

*De mensheid beschikt nog over de capaciteit
om samen ons gemeenschappelijk huis op te bouwen.*

*Ik wil allen groeten, bemoedigen en danken die,
in de meest diverse sectoren van de samenleving,
werken aan de bescherming van het huis dat we samen delen.*

*Een speciale dank verdienen zij die zich doortastend inzetten
om de dramatische gevolgen aan te pakken
van de aantasting van het milieu
op het leven van de allerarmsten in de wereld.*

*De jongeren eisen van ons verandering.
Ze vragen zich af hoe het mogelijk is
te beweren dat men aan een betere toekomst werkt
zonder na te denken over de milieucrisis
en het lijden van de uitgestotenen.*

(Laudato Si' 13)

26° Zondag door het jaar, 1 oktober

Ga vandaag in de wijngaard aan het werk

Uit Laudato Si':

De roeping beleven de behouders te zijn van Gods werk is een wezenlijk onderdeel van een deugdzzaam bestaan. (Laudato Si' 217)

Lezingen:

- Ez. 18,25-28
- Ps. 25
- Fil. 2,1-11 of 1-5
- Mt. 21,28-32

Bij de lezingen:

- *Voor de tweede zondag op rij, gaat het in het evangelie over de oproep om in 'de wijngaard' aan het werk te gaan. Ook nu gaat het over het hele volk. Geeft het gehoor aan zijn roeping als medewerkers aan Gods scheppingswerk?*
- *De nood is groot om je voor deze wereld en voor onze kwetsbare aarde in te zetten. Er mag niet worden getreuzeld, er staat zoveel op het spel!*
- *De tegenpruttelende zoon, wordt in het evangelieverhaal bij de hoeren en de tollenaars gezet, diegenen die vooropgaan bij het binnengaan van het koninkrijk omdat ze tenslotte wél inzicht en inkeer vertonen en wél in deze wijngaard aan het werk willen.*
- *De tegenstelling is groot: wie beweren dit eveneens te zullen doen, maar eigenlijk meestappen in het heersend paradigma, worden lelijk te kijk gezet. Veel principes en mooie woorden, maar daden blijven uit. Discuteren genoeg, maar geen engagement.*
- *Zowel Johannes de dooper als Jezus kregen gehoor bij gewone mensen, terwijl de gevestigde macht van toen geen vin verroerde en hen in integendeel liever kwijt was dan rijk.*
- *Ook op onze dagen zijn het meestal niet de mensen met macht en geld die onrecht uit de wereld helpen, maar gewone mensen, met soms een vreemd parcours achter de rug, die toch dingen in beweging zetten.*
- *Je kan er iets troostends in lezen: je kan altijd nog later aanpakken. Maar je kan het niet gebruiken voor een berekenende houding: inzicht vereist inkeer, de 'ecologische bekering' waarover Laudato Si' spreekt*
- *Het is dus een zeer polemische evangelielezing, een kopie van de eerste lezing uit Ezechiël, die zelfs zegt dat wie onrecht begaat 'sterft', en als een levenloze door het leven gaat.*

Bij het welkom

Vandaag krijgen we opnieuw de oproep om te gaan werken in de wijngaard van God. Er mag niet worden getreuzeld, er staat zoveel op het spel! De nood is groot om je in te zetten voor het welzijn van de gemeenschap en voor onze kwetsbare aarde die alles draagt wat ademt en leeft.

Jezus houdt ons een spiegel voor, en toont ons twee soorten antwoord op die vraag.

De één zegt 'ja' en heeft de mond vol van principes en mooie woorden, maar daden blijven uit. Het is gemakkelijker te blijven hangen in het bestaande model, ook als dat nergens heen leidt.

Een ander is eerst weigerachtig, zegt eigenlijk 'nee', maar krijgt achteraf spijt. Die schiet in actie. Gewone mensen, met soms een vreemd parcours achter de rug, zijn vaak diegenen die toch dingen in beweging zetten. Je vindt ze in actiegroepen, wijkcomités, overal waar men de handen uit de mouwen moet steken. Daar wordt de wil van God gedaan.

Gebed om ontferming:

- L. Heer, Gij roept de onrechtvaardigen op tot inkeer en de rechtvaardigen tot trouw in het goede. Heer, ontferm U over ons.
- L. Christus, voor U buigt elke knie, in de hemel, op de aarde en onder de aarde. Gij zijt de Heer van de hele schepping. Christus, ontferm U over ons.
- L. Heer, Gij zoekt trouwe arbeiders voor uw schepping, die niet alleen 'ja' zeggen, maar vooral 'ja' doen. Heer, ontferm U over ons.

Antwoorzang (*Tekst en muziek: Carlos Desoete – de partituur vind je op pag. 44*)

**Heer ontferm u over ons.
Christus ontferm u over ons.
Heer ontferm u.**

- V. Mag de ontferming van de scheppende God over ons komen, zodat wij bevrijd en gesterkt kunnen meewerken aan Zijn droom, de voltooiing van de schepping. Amen.

Bij de voorbede:

- V. In deze scheppingsperiode bidden wij tot God die van bij de aanvang toekomst wilde voor alles wat ademt en leeft:
- L. Voor onze overheid,
Dat zij de daad bij het woord voegt
En doet wat nodig is om ons weg te leiden
uit deze ecologische crisis die de mensheid en het web van het leven bedreigt.

Voor actievoerders en klokkenluiders,
voor vrijwilligers, die handen uit de mouwen steken.
Dat ze sterk blijven in hun engagement.
Dat ze ons opmerkzaam maken voor de hoopvolle tekenen,
die vaak buiten de centra van macht zichtbaar zijn.

Voor uw Kerk onderweg,
Dat ze vooropgaat in een geloofwaardig leven, in het spoor van Christus,
Dat woorden zullen overgaan in daden
en tegenzin zal veranderen in vreugde

Voor onszelf. Wees voor ons de roepstem die in beweging zet.
Maak uw scheppende kracht werkzaam in ons
zodat we samenwerken aan Uw toekomst van gerechtigheid,
waar we de aarde genezen
en in vrede delen met alles wat leeft en ademhaalt.

Bezinning: 'Inzicht en inkeer'

'Wie heeft de wil van de vader gedaan?' vraagt Jezus aan zijn toehoorders.

Hoe verbinden we die vraag met de oproep '**Genees de aarde en alles wat ademt en leeft**'?
In de encycliek Laudato Si' vinden we alvast deze wegwijzer:

*Als de uiterlijke woestijnen zich in de wereld vermenigvuldigen
omdat de innerlijke woestijnen zo uitgestrekt zijn geworden,
is de ecologische crisis een oproep tot een diepgaande innerlijke bekering.*

*Wij moeten echter ook erkennen
dat sommige geëngageerde en aan het gebed toegewijde christenen
onder het voorwendsel van realisme en pragmatisme
vaak spotten met de bekommernissen over het milieu.*

*Anderen zijn passief,
komen er niet toe hun gewoonten te veranderen en worden inconsequent.*

*Ze hebben dus nood aan een ecologische bekering,
die maakt dat hun ontmoeting met Jezus
vruchten draagt in de relatie met de wereld die hen omringt.*

*De roeping beleven de behoeders te zijn van Gods werk
is een wezenlijk onderdeel van een deugdzaam bestaan.
Het is niet iets optioneel
en evenmin een secundair aspect van de christelijke ervaring.
(Laudato Si' 217)*

Suggesties voor een homilie over het thema

“Genees de aarde en alles wat ademt en leeft”

De inhoud van de thematekst van Ecokerk (pagina 5) kan je prima gebruiken om tijdens diverse vieringen in de scheppingsperiode het thema in de kijker te zetten.

Voor één homilie, is die tekst echter te lang. Daarom kan je hieronder een korte samenvatting vinden. Omdat deze niet geschreven is voor een specifieke zondag, is er geen verwijzing naar de lezingen.

Voor christenen is de aarde een geschenk van God. Samen met de andere levende wezens vormen we een universele familie. **Alles wat ademt en leeft, zingt de lof van God.** En in dat koor van de schepping kan geen enkele stem gemist worden. We hebben het recht niet om stemmen tot zwijgen te brengen door de uitsterving van soorten te veroorzaken.

We hebben de opdracht dit geschenk in goede gezondheid te bewaren, en ongeschonden door te geven aan wie na ons komt. De vruchten van de aarde zijn niet gereserveerd voor een minderheid; ze zijn er, om gedeeld te worden met allen.

Maar we weten dat dit niet de realiteit is waarin we leven. Naast klimaat, is het verlies aan biodiversiteit één van de grote crisisthema's in de wereld. Het internationaal biodiversiteitsrapport van 2019 waarschuwde dat 1 op de 8 planten- en diersoorten in de komende decennia dreigen uit te sterven als gevolg van menselijke activiteiten.

Acht jaar geleden publiceerde Paus Franciscus zijn encycliek *Laudato Si'*. Wetenschappelijke inzichten vormen in de encycliek het startpunt voor **een hartstochtelijk pleidooi voor verandering**. Want de ecologische crisis, met het verlies aan biodiversiteit en de klimaatverandering, heeft dramatische gevolgen, zowel voor het leven en welzijn van mensen, als voor onze kwetsbare planeet en het hele levensweb.

Paus Franciscus nodigt onder meer uit om de drievoudige relatie te herstellen waarop het menselijk bestaan gebaseerd is: **de relatie met God, met de naaste en met de aarde.**

Voor de hele samenleving, en dus ook voor de Kerk, is zeker het herstel van die ‘derde relatie’, met de aarde, een taai leerproces. Want ergens onderweg waren we die relatie kwijtgespeeld. In feite waren we in onze samenleving al 250 jaar opgevoed met het idee dat we de aarde moesten onderwerpen en dat we de natuur met haar grond, water, lucht en levende wezens ongestraft konden gebruiken, verdringen, ontginnen, uitroeien, ontbossen, verbranden, vervuilen, genetisch manipuleren, met pesticiden vergiftigen, enzoverder.

Het was alsof de natuur enkel een grote hangar was, vol voorraden en middelen die ons vrij ter beschikking staan en waarmee we naar goeddunken kunnen handelen. Tot vandaag zorgt deze denkwijze voor economische projecten en politieke beslissingen die natuur en ecosystemen opofferen aan snel geldgewin, zelfs in beschermde natuurgebieden.

Vandaag beseffen we dat we fout zaten. Ons eigen overleven is bedreigd, nu we de gezondheid van de planeet en de ecosystemen met hun rijke biodiversiteit in gevaar hebben gebracht. Vanuit dat besef ontstonden 30 jaar geleden al het klimaatverdrag en het biodiversiteitsverdrag van de Verenigde Naties. Maar zowel de jongste klimaatrapporten als het biodiversiteitsrapport tonen dat de weg die we sindsdien aflegden, ons niet weggeleid hebben uit de gevarezone. We staan nog maar aan het begin van de grote fundamentele transitie waarvoor de wetenschappers pleiten.

Alles is met elkaar verbonden. De onderlinge afhankelijkheid van levende wezens voor elkaars voortbestaan, geldt ook voor ons, mensen. We zijn toe aan een dringend herstel van onze relatie met de aarde en de levende wezens. Dat maakt deel uit van de 'ecologische bekering' waartoe Laudato Si' oproept. Als kerkgemeenschap willen we hier volop aan meewerken.

Voor de Kerk vormen de vraagstukken, verbonden met ecologie, gerechtigheid en vrede één geheel. Een '**integrale ecologie**' is de sleutel om ze aan te pakken. Onze zorg voor de gezondheid van de aarde en de levende wezens, moet gepaard gaan met onze inzet voor rechtvaardigheid en vrede.

Er wordt van ons dus een veelzijdige inzet gevraagd. Het gaat over het antwoord dat we geven op de **schreeuw van de aarde** en de **schreeuw van de arme**, over een totaal **andere economie** die niet langer streeft naar een eindeloze groei op een eindige planeet, over een **verandering van levensstijl**, over **ecospiritualiteit** en **ecologische opvoeding**, en zeker over de vraag hoe we **elkaar meenemen in de acties** die ons op het pad leiden naar een gezonde, leefbare aarde, met overvloedig leven en toekomst voor al wat leeft, onszelf inbegrepen.

'**Genees de aarde en alles wat ademt en leeft**', de campagne van Ecokerk, zet ons op weg om de inspanningen van de kerkgemeenschap te versterken, en om ons in partnerschap te verbinden met de vele initiatieven in de samenleving.

(Vertel hier iets over de manier waarop jouw parochie, gemeenschap, groep... concreet werkt of zal werken aan de genezing van de aarde en alles wat ademt en leeft.)

Als je er thuis zelf nog meer over wil lezen, breng dan zeker een bezoek aan www.ecokerk.be.

De offerandeprocessie

Als we op een zondag tijdens de Scheppingsperiode extra aandacht geven aan het thema, is het aangewezen om van de bereiding van de gaven een speciaal moment te maken, en naast brood en wijn ook andere gaven van de schepping aan te brengen. Daarom pleiten we ervoor om hier een echte processie te houden. Het brood en de wijn worden op het altaar neergezet, de andere aangebrachte gaven worden verzameld aan de voet van de paaskaars of in de nabijheid van het altaar. Als ook een Laudato Si'-boom tijdens de Scheppingsperiode kan geplant worden, en in een pot geleverd werd, kan hij natuurlijk ook aangebracht worden in de processie, en bij het vooraf klaargemaakt infobord geplaatst worden. Zie in onderstaande tekst ook het bijhorend tekstje.

Aanbrengen van een schaal met aarde

- L Onze mooie blauwe planeet is geen gebruiksvoorwerp.
De aarde is een gave,
een vindplaats van de scheppende God die zag dat alles goed was.
Daarom brengen we aarde aan,
de kwetsbare, vruchtbare aarde die ons draagt en die ons voedt,
en die we willen behoeden en bewaren
voor generaties en generaties na ons.

Aanbrengen van een bloeiende plant

- L Elke plantensoort of diersoort
is deel van het web van het leven,
onvervangbaar.
Al het geschapene draagt de stempel van God,
Daarom brengen we deze bloeiende plant aan,
symbool van onze inspanningen om alle leven te koesteren en te bewaren,
voor generaties en generaties na ons.

Aanbrengen van zuiver water

- L Zuiver water,
de kostbaarste grondstof op aarde,
onmisbaar voor al wat leeft.
Dit water wordt schaars.
Het wordt vergiftigd, verspild en vervuild.
We brengen dit zuiver water aan
als symbool van alle natuurlijke hulpbronnen
die we willen beschermen en bewaren
voor generaties en generaties na ons.

Aanbrengen van lokale seizoensvruchten en -groenten

- L Is dit niet de edelste daad van de mens,
de vruchten te oogsten van het zaad dat zijn hand heeft gezaaid?
Nog steeds produceert onze geschonden en mishandelde aarde
jaarlijks een weelde aan voedsel, een rijke diversiteit,
meer dan nodig is om de mensheid te voeden.
Nochtans, in deze wereld van overvloed,
lijden meer dan 800 miljoen mensen honger.
We brengen deze vruchten aan,
resultaat van duurzame land- en tuinbouw in onze eigen buurt.
Ze zijn het symbool van de wereld die we willen:
rechtvaardig, ecologisch duurzaam, energiezuinig,
leefbaar en gul voor iedereen,
en voor generaties en generaties na ons.

Als ook de Laudato Si'-boom wordt aangebracht

- L Als gemeenschap willen we zowel de schreeuw van de aarde als die van de arme horen.
We willen Integrale Ecologie als basis nemen van ons handelen, vieren en spreken.
Daarom brengen we deze Laudato Si'-boom aan.
We zullen hem planten in onze buurt,
als symbool van ons engagement en als boodschap van hoop en vertrouwen.
We willen onze roeping als medescheppers ernstig nemen,
en van deze crisistijd een 'tijd voor schepping' maken,
een creatieve tijd waarin we toekomst maken
voor generaties en generaties na ons.

Aanbrengen van brood en wijn

- L De aarde als een weelderige tuin van Eden,
waarin het Goede Leven heerst,
dat is de dwingende roepstem van de scheppende God
uitgesproken als een opdracht voor ons, generatie na generatie.
Daarom brengen we ook de gaven van brood en wijn aan,
ons dagelijks mensenwerk,
onze bijdrage aan het visioen van de schepping.

Aanbrengen van een kaars die door de voorganger wordt aangestoken aan de paaskaars

- V Met al deze gaven willen we eucharistie vieren rond de opgestane Christus.
Daarom brachten we ook een kaars aan die we aansteken aan de paaskaars.
Is niet elke zondag Scheppingszondag?
Want de kerk viert elke zondag Pasen, de overwinning van het leven op de dood.
Met Paulus mogen we zeggen dat Christus de nieuwe Adam is,
en wij, zijn kerk, de nieuwe schepping, bezield door de Geest.

Gebed bij Scheppingszondag

Tafelgebed viering Verenigde Protestantse Kerk in België

Ds Egbert Rooze

Gezegend, de Levende, de Schepper,
de Roepkracht in ons midden
van een wereld die nog komen moet
en van mensen zoals we nog niet zijn.

Wij gedenken dat U om te beginnen,
het licht hebt geroepen
en scheiding hebt gemaakt tussen licht en duister,
tussen recht en onrecht
en pas daarna hebt gezegd dat het goed was.
Daarom bidden wij U
dat wij die scheiding heilzaam blijven onderkennen,
tot wij mensen elkaar echt tot licht zijn
en totdat de onterfde wereld waarlijk recht wordt gedaan.

Wij gedenken dat U Mozes hebt geroepen als profeet,
om het visioen van bevrijding
in daden om te zetten ;
en Aäron, zijn broer, tot priester,
om het manifest van uw ontferming over mens en aarde
met uw gemeente te vieren,
en van sabbat tot sabbat hoog te houden.
Daarom bidden wij U dat ook wij vandaag
zowel van kiezen als van vieren weten ;
dat wij onze inzet voor het behoud van uw schepping
niet laten uitspelen tegen de lofzang er over ;
dat woord en daad elkaars familie blijven
zoals broers van gerechtigheid en zusters van de schepping.

Wij gedenken dat U uw gemeente
op uittocht hebt gestuurd,
een lange weg van overwegend woestijn,
echter niet zonder oases en uitzicht op het beloofde land,
maar ook niet zonder tent van samenkomst voor lering en troost.
Daarom bidden wij U dat ook wij vandaag
de strijd voor menswaardigheid en behoud van de schepping
niet zullen ontlopen
en dat we tegelijk de ruimte blijven zoeken
om op te ademen en moed te vinden.

Wij gedenken de menswording van Eén
die als geen ander met U mee een Schepper is geworden
van licht in de ogen der blinden,
van hoop in de oren der doven
van een lied in de mond van de sprakeloze

en van uw Geesteswind voor wie geen stap meer kunnen verzetten.
Hij is uw mens van den beginnen geworden, uw nieuwe schepping
die zich niet tot het kwaad wilde bekennen,
die zich niet, dan aan het goede, heeft overgegeven,
die de vruchten van de boom des levens heeft geplukt,
met handen vol
om ze te eten en te drinken te geven
aan al wie hongert en dorst naar die geheelde schepping.

We scharen ons met Hem rondom die paradijselijke boom
om nu te eten en te drinken als uit zijn hand,
en om mens te worden, door U gekend, naar Hem genoemd.
Daarom bidden wij U dat ook wij, die Jezus zó gedenken,
mogen volharden in breken en delen,
in belijden en doen,
dat wij uit de kracht van U geloven
dat die beloofde aarde er eens en voorgoed zal komen!

Gezegend de Levende, de Schepper, de Roepkracht in ons midden!
Laudato si.

Gebed om ontferming: vijf suggesties

Lied 'Bekering' (Carlos Desoete)

In de vieringen wordt dit lied gesuggereerd als antwoordzang

Bekering

Carlos Desoete Carlos Desoete

Heer, ont - ferm U o - ver ons. Chris - tus, ont - ferm U o - ver ons. Heer ont - ferm U

Klimaatlied voor kerken

Tekst André Troost

Melodie:

Zolang er mensen zijn op aarde - Zingt Jubilate 514

of gezang 488a - Liedboek voor de Kerken

of gezang 310 - Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk

1.
Kyrieleis, heb medelijden,
de schepping klaagt, de aarde huilt-
akkers en weiden: straks woestijnen,
het voedsel schaars, de grond vervuild.
2.
Kyrieleis, heb medelijden;
de schepping kreunt, de aarde vraagt:
gun ons de tijd nog te vermijden,
dat al wat leeft wordt weggevaagd.
3.
Kyrieleis, heb medelijden;
de schepping schreeuwt, de aarde zucht -
hoe konden wij zo bruut ontwijden,
uw werk: het land, de zee, de lucht?
- 4.

Kyrieles, heb medelijden,
de schepping roept, de aarde smeekt-
dit is toch niet het eind der tijden,
nu hebzucht wereldwijd zich wreekt?

5.
Kyrieles, heb medelijden,
de schepping bidt, de aarde hoopt,
op U, op ons-een jaargetijde,
dat al ons vuil in schoonheid doopt

Kyrie

(Daan Savert – Laudato Si' alliantie Nederland)

Barmhartige God,
Heel de Schepping zingt uw lof toe,
Open onze oren om de wonderlijke klanken te horen
En open onze lippen, zodat ook wij uw lof verkondigen

Heer, ontferm U en open ons hart

Liefdevolle God,
Teder omarmt U alles wat bestaat,
U bent aanwezig in alles wat ademt en leeft,
Laat ons opmerkzaam blijven,
en met eerbied omgaan met uw Schepping

Heer, ontferm U en open ons hart

Eeuwige God,
Herinner ons eraan dat wij zelf uit de aarde zijn
Leer ons onze plek kennen in het grote geheel
Breek het geweld in ons, en genees ons van hebzucht

Heer, ontferm U en open ons hart

God van Leven,
U handelt door te scheppen,
Laat ons medescheppers zijn,
en schenkers van leven,
in een wereld die onder pijn gebukt gaat.

Heer, ontferm U en open ons hart

Gebed om ontferming

(geïnspireerd door de encycliek *Laudato Si'*)

Voorganger:

“Hoe leger het hart van een persoon is, des te meer behoefte heeft hij aan het kopen, bezitten en consumeren van objecten. In die context lijkt het onmogelijk dat iemand aanvaardt dat de werkelijkheid hem grenzen oplegt.” Zo lezen we in de encycliek *Laudato Si'*.

Omdat ook wij die grenzen opzoeken en overschrijden, willen we nu bidden om ontferming.

Lector:

Omdat wij de leegte in ons hart herkennen,

en de drang ze op te vullen met nutteloze spullen en overbodige aankopen.

Omdat ook wij het moeilijk hebben met grenzen, en méér van de aarde nemen dan wat ons toekomt,
God, wij keren ons tot U.

Lector:

Om het jachten en jagen dat onze dagen vult,

de haast waarmee we snellen van hier naar daar.

Om het gebrek aan respect voor het wonder van de natuur,
de groei, de bloei, het feestelijke leven rondom ons.

God, wij keren ons tot U

Lector:

Alles is maakbaar, alles is technisch haalbaar, zo leerden wij,

en in zijn hoogmoed knutselde de mens zich een wereld naar eigen beeld en gelijkenis,

Nu we de brokstukken zien, het onherstelbaar verlies van uniek en onvervangbaar leven, weerloos
en onzegbaar mooi, gaan we geschrokken weer op zoek God, naar U
naar Uw aanwezigheid, die niet kan worden vervaardigd, maar enkel ontdekt.

God, wij keren ons tot U

Antwoordzang: ZJ 329: Wij zoeken hier uw aangezicht

t. S. de Vries/muziek: B. Luard - Selby

Wij zoeken hier uw aangezicht.

God, houd uw oog op ons gericht:

Kyrie eleison.

Om alles wat U tegenspreekt,

een wereld waar uw Naam ontbreekt:

Kyrie eleison.

Uw Zoon heeft ons de weg gebaad.

Wij zullen vol vertrouwen gaan.

Kyrie eleison.

Voorganger:

Moge de scheppende God zijn Geest over ons uitstorten,
onze zonden vergeven en ons vervullen van zijn liefde,
van het goede leven in al zijn volheid. Amen.

Gebod om ontferming

(naar een gebed uit 'Worshipping Ecumenically', een brochure van het Europees Christelijk Milieunetwerk ECEN. Zie ook ecen.org)

Voorganger:

"Onze zuster de aarde schreit omwille van de schade die we haar berokkenen door het onverantwoord gebruik en misbruik van de goederen die God haar heeft toevertrouwd. Daarom bevindt onze onderdrukte en verwoeste aarde zich onder de meest verlaten en mishandelde armen en "kreunt en lijdt ze onder barensweeën". Zo lezen we in de encycliek *Laudato Si'*. Bidden we daarom om ontferming:

God, Gij die leven geeft,
te midden een geplunderde aarde
kreunen en lijden wij met de schepping

Antwoord: Ontferm u over ons (ofwel gezongen antwoord, bijvoorbeeld een Kyrië-gezing van Taizé)

God, Gij die Leven geeft,
te midden vergiftigd water
kreunen en lijden wij met de schepping

God, Gij die Leven geeft,
te midden vervuilde lucht
kreunen en lijden wij met de schepping

God, Gij die Leven geeft,
te midden bergen afval
kreunen en lijden wij met de schepping

God, Gij die Leven geeft,
te midden een wereld vol oorlog en geweld
kreunen en lijden wij met de schepping

God, Gij die Leven geeft,
Wij die gemaakt zijn naar Uw beeld,
we bevinden ons op een dwaalspoor,
en de schepping kreunt en lijdt met ons.

Bouw een ark voor alles wat ademt en leeft

ALLES WAT ADEMT EN LEEFT

Uit de encycliek *Laudato Si'*

Dat is wat het verhaal over Noach ons leert, wanneer God de mensheid dreigt uit te roeien omwille van haar voortdurende onmacht om te leven volgens de eisen van de gerechtigheid en vrede: De dagen van de mensen zijn geteld, want zij zijn er de schuld van dat de aarde vol geweld is. In die zeer oude verhalen, doordrongen van een diepzinnige symboliek, zit al de hedendaagse overtuiging: dat alles met elkaar verbonden is en dat de authentieke zorg voor ons eigen leven en voor de relaties met de natuur niet los te maken is van de broederlijkheid, de gerechtigheid en de trouw tegenover de anderen. (Laudato Si' 70)

Genesis 9

Ook zei God tegen Noach en zijn zonen: 'Hierbij sluit ik een verbond met jullie en met je nakomelingen, en met alle levende wezens die bij jullie zijn: vogels, vee en wilde dieren, met alles wat uit de ark is gekomen, alle dieren op aarde. (Genesis 9: 8-10)

“Hij die verzamelt”

De vloed is begonnen.
Onheilspellende rapporten
werden werkelijkheid, dagelijkse realiteit:
klimaatchaos,
stervende bossen, verdwijnende soorten,
groeierende woestijnen, smeltende gletsjers,
economische, financiële, sociale crisis,
oorlog om water,
miljoenen ontheemd en op de vlucht,
conflicten over grondstoffen,
armoedekloof in Noord en in Zuid.

Is er iemand die ‘Noach’ heet, wat betekent:
‘Rustpunt’ en ‘Hij die verzamelt’?

We hebben een ark nodig
om te behouden en te beschutten
wat ons heilig is:

dieren, planten, bossen,
zuiver water, vruchtbare grond,

mensen die elkaar niet bijten en verscheuren,
maar samen-scholen,
oefenen voor een nieuw begin,
voor een nieuwe tijd,
de vervulling van de schepping.

Dan komt de dag
-hij is er al-
dat God zijn boog in de wolken zet
als teken van zijn verbond tussen Hem en de aarde,
zijn verbond met al wat leeft.

*Meer bezinnende teksten en overwegingen bij Laudato Si' vind je op de Laudato Si'-pagina's van
Ecokerk (rechtstreeks te vinden via www.laudatosi.be)*

Aan de slag met het Zonnelied

Stijn Demaré – stafmedewerker Tau, Franciscaanse spiritualiteit vandaag

Tekst Zonnelied

1 Allerhoogste, almachtige, goede Heer,
van U zijn de lof, de roem, de eer en alle zegen.

2 U alleen, Allerhoogste, komen zij toe
en geen mens is waardig uw naam te noemen.

3 Wees geprezen, mijn Heer, met al uw schepselen,
vooral door mijnheer broeder zon
die de dag is en door wie Gij ons verlicht.

4 En hij is mooi en straalt met grote pracht;
van U, Allerhoogste, draagt hij het teken.

5 Wees geprezen, mijn Heer, door zuster maan en de sterren.
Aan de hemel hebt Gij ze gevormd, helder en kostbaar en mooi.

6 Wees geprezen, mijn Heer, door broeder wind
en door de lucht, bewolkt of helder, en ieder jaargetijde,
door wie Gij het leven van uw schepselen onderhoudt.

7 Wees geprezen, mijn Heer, door zuster water
die heel nuttig is en nederig, kostbaar en kuis.

8 Wees geprezen, mijn Heer, door broeder vuur
door wie Gij voor ons de nacht verlicht;
en hij is mooi en vrolijk, stoer en sterk.

9 Wees geprezen, mijn Heer, door onze zuster moeder aarde
die ons voedt en leidt,
en allerlei vruchten voortbrengt, bonte bloemen en planten.

10 Wees geprezen, mijn Heer, door hen die omwille van uw liefde
vergiffenis schenken, en ziekte en verdrukking dragen.

11 Gelukkig wie dat dragen in vrede,
want door U, Allerhoogste, worden zij gekroond.

12 Wees geprezen, mijn Heer, door onze zuster de lichamelijke dood,
die geen levend mens kan ontluchten.

13 Wee hen die in doodzonde sterven;
gelukkig wie zij in uw allerheiligste wil vindt,
want de tweede dood zal hun geen kwaad doen.¹

14 Prijs en zegen mijn Heer,
en dank en dien Hem in grote nederigheid.

Het Zonnelied

Franciscus van Assisi schreef het Zonnelied in 1225. Deze lofzang is een mooi verweven compositie met tien strofes waarvan de eerste strofe gaat over de Allerhoogste en de laatste over de opdracht van de mens om God te dienen in nederigheid. Daartussen zijn er acht strofes die telkens beginnen met "Laudato Si', mi Signore", "Wees geprezen, mijn Heer". De elementen in deze strofes worden afwisselend als broeder en zuster benoemd: we beginnen bij Meneer Broeder Zon en Zuster Maan en eindigen bij medebroeders en -zusters die vergeven en verdragen en Zuster Dood. Daartussen in het midden de vier elementen: Broeder Wind, Zuster Water, Broeder Vuur en Zuster Moeder Aarde.

Het Zonnelied wandelen

De zonneliedwandeling van TAU biedt je, via een volgblaadje een wandelmeditatie aan met drie verschillende thema's gebaseerd op het Zonnelied zelf:

1. het wonder van Gods schepping leren zien,
2. de verbondenheid in de schepping voelen waarin alles met alles verbonden is, ook doorheen het samenspel van de vier natuurelementen lucht, water, vuur en aarde,
3. elkaar leren dragen in kwetsbaarheid wat eigen is aan alles wat leeft en bestaat. Bij elk deel hebben we vragen voor onderweg geformuleerd alsook mogelijke doe-opdrachten voor onderweg. Het bekende lied "Laudato si, o mi Signore" kan als staplied of rode draad doorheen het geheel lopen.

Het Zonnelied bidden

Zoals het zonnelied bestaat uit tien strofes zo heeft onze speciale Laudato Si gebedsarmband tien kralen die symbool staan voor een van die strofes. Elke kraal heeft een eigen betekenis en kleur waardoor de verschillende elementen ook echt hun eigen stem krijgen.

Gebaseerd op deze armband werd ook een grote versie met tien gekleurde kaarsen gemaakt zodat die ook in een liturgische ruimte kan gebruikt worden om het Zonnelied samen te bidden.

Via deze voorstelling kan je op verschillende manieren het Zonnelied bidden of op mediteren: door herhalingen zoals je een tientje bidt, maar ook als meditatie door stil te staan bij ons eigen Zonnelied: welke namen geef ik aan God? Hoe ervaar ik Broeder Zon en Zuster Maan? Wat betekent Zuster Dood voor mij?

Je eigen Zonnelied schrijven

Maak je eigen lofzang op de schepselen en beschrijf waarom je God wil loven en danken. "Wees geprezen, mijn Heer, om de avondlijke zang van zuster merel" of "Dankjewel God om de ontwapenende glimlach van een kind". Deel je eigen lofzang met anderen of spreek af dat je met alle strofes van anderen één grote lofzang creëert.

Je kan het ook omkeren en God om vergeven vragen om de vervuiling van broeder lucht, de bezoedeling van zuster water, het excessieve gebruik van broeder vuur bij de verbranding van fossiele brandstoffen, de uitbuiting van zuster, moeder aarde. In plaats van "Wees geprezen, mijn Heer" klinkt nu, "Ontferm u, mijn Heer omwille van ..."

Natuurelementen tot leven wekken

Breng de vier natuurelementen tot leven in de liturgische ruimte en integreer ze in de liturgie: broeder vuur van de paaskaars, zuster water van de doopvont, broeder wind en de wierrook, de offerandegaven als vruchten van Zuster, Moeder Aarde... Extra aandacht voor deze elementen maar ze ook duidelijker een plaats geven in de liturgische ruimte kan ons ook dichterbij de universele broeder- en zusterlijkheid brengen van het Zonnelied. Misschien zijn ook andere elementen uit het Zonnelied in de liturgische ruimte aanwezig (Meneer broeder zon, zuster maan en de sterren, zuster dood...) en kunnen ze expliciet onder de aandacht worden gebracht. Doorheen de elementen kunnen we de liturgie op een meer geaarde en verbonden manier vieren en onze viering zo tot een lofzang op de schepping maken.

5 voor 12 gedenken

In de encycliek *Laudato Si'* wordt het Zonnelied als visioen op een universele broederlijkheid naar voren geschoven. Paus Franciscus plaatst tegenover dit visioen tegelijk een schrijnende realiteit: Zuster Moeder Aarde weent, samen met de armen, om het onrecht en de uitbuiting dat haar wordt aangedaan. Ondertussen blijft de klimaatcrisis groeien en is er nood aan ecologische bekering. Het is dus echt wel 5 voor 12. We nodigen je daarom uit om letterlijk, samen met ons, om 5 voor 12 bv. even de tuin in te gaan, onder een boom te gaan zitten en zo op een of andere manier verbinding maken met de natuur. Om 5 voor 12 bidden we samen met elkaar verbonden het Zonnelied en maken het nadien nog een aantal minuten stil.

Documentaire 'The Letter'

In deze krachtige documentaire resoneren verschillende perspectieven op het klimaatverhaal. In het midden van de documentaire wordt het Zonnelied voorgelezen en becommentarieerd als een uitnodiging tot universele broeder- en zusterlijkheid. De documentaire is een warme oproep om te luisteren naar elkaar en elkaar te dragen en te ondersteunen in de strijd tegen de klimaatopwarming: elk met zijn of haar eigen verhaal, elk met zijn of haar eigen talent. Zie pagina 9.

Franciscaanse bezinning rondom encycliek *Laudato Si'*

De encycliek *Laudato Si'* van Paus Franciscus blijft bijzonder actueel: in 2025 vieren we haar tiende verjaardag alsook 800 jaar Zonnelied. Dat wordt dus een bijzonder jubeljaar!

Vandaag klinkt de schreeuw van Zuster Moeder Aarde en van de armen steeds luider: kunnen wij haar horen? Paus Franciscus spreekt over een integrale ecologie waarin alles doorheen Gods liefde met elkaar verbonden is: kunnen wij gebroken relaties herstellen en meewerken aan een universele broeder- en zusterlijkheid?

In vier verschillende online bijdrages gaan we samen op weg: broederlijk en zusterlijk gaan we op zoek wat ecologische bekering voor ons kan betekenen om zo opgenomen te worden in die universele broeder- en zusterschap met Zuster, Moeder Aarde.

Ecospiritualiteit en natuurvieringen

Grote kerkelijke feesten hebben vaak ook een link met de seizoenen en daarbij aanknopen doet ons ook terug verbinden met de natuur. TAU experimenteert met een **Paasvuurwake** waarbij we op stille zaterdag reeds rond het vuur waken om er net voor het ochtendgloren met Pasen er de Paaskaars aan te ontsteken en samen met het vogelgezag het alleluja aan te heffen.

Ook het **Sint-Jansvuur** op 24 juni staat op de agenda waarbij we midzomernacht rondom het vuur vieren.

Het feest van de aartsengelen op 29 september wordt ook traditioneel gelinkt aan de start van de herfst: het kan een dankfeest zijn na de oogst. Vaak wordt dit gekoppeld aan de aartsengel Michaël en zijn er lokale gebruiken als het **Sint Michaëlbrood**.

Meer info

Meer info en links op onze webpagina: www.franciscaansleven.be/zonnelied of via deze QR-code

